

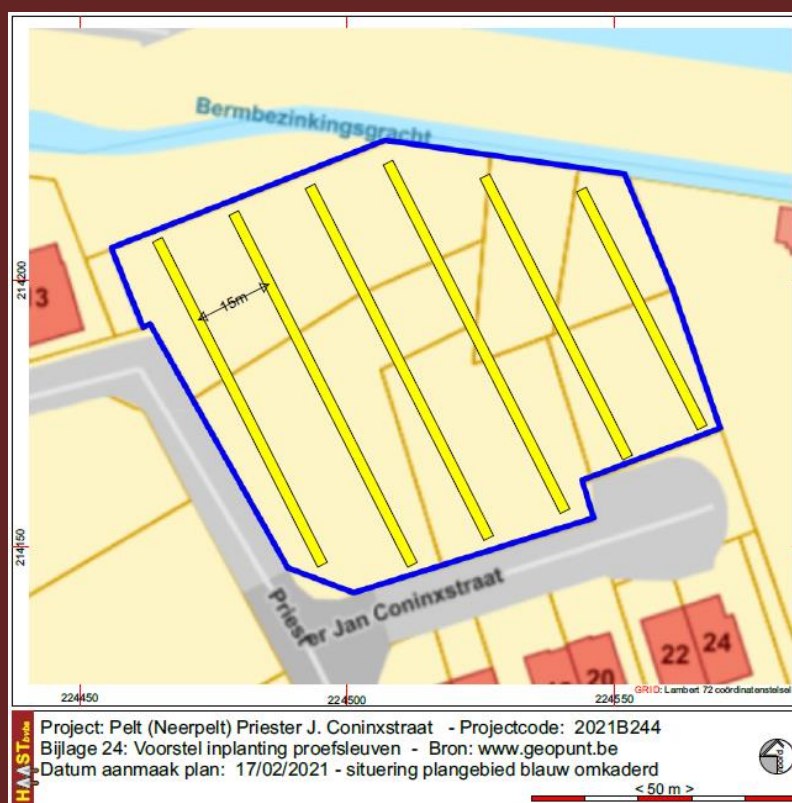
Archeologienota

Pelt (Neerpelt), Priester Jan Coninxstraat

Deel II: Programma van Maatregelen

Projectcode: 2021B244

De wetgeving met betrekking tot archeologie omvat enerzijds het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en anderzijds het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 die voor archeologie in werking traden op 1 juni 2016 en latere wijzigingen. Niet uitvoeren van het programma van maatregelen wordt door de Gewestelijke Afdeling Inspectie en Handhaving Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed beschouwd als een bouwmisdrijf en kan leiden tot sancties.

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

Rik van de Konijnenburg, Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018 - e-mail: rik@konijnenburg.com

Verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R.,(2021), Pelt (Neerpelt), Priester Jan Coninxstraat, archeologienota, Haast-rapport 2021-07, D/2021/12654/07

Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)

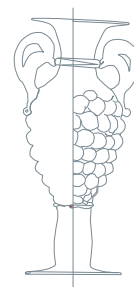
Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2021/12654/07

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Coverfoto: Voorstel inplanting proefsleuven © geopunt.be

Inhoud:

- 1: Administratieve gegevens
- 2: Aanleiding van het vooronderzoek
- 3: Besluit van het bureauonderzoek
- 4: Advies en te nemen maatregelen
- 5: Lijst met afbeeldingen

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1: Administratieve gegevens

Projectcode	2021B244
Actoren	Rik van de Konijnenburg OE/ERK/Archeoloog/2015/00041
Locatie: Provincie	Limburg
Gemeente	Pelt
Deelgemeente	Neerpelt
Site	Priester Jan Coninxstraat
Kadastrale gegevens	Pelt, afd 3 / Neerpelt 1 afd, sectie B, percelen 764f, 769f, 766e, 368t, 769g, 769h
Oppervlakte onderzoeksgebied	6352,87 m ²
Kadastraal percelenplan	Zie fig. 2
Topografische kaart	Zie fig. 3
Relevante termen thesauri OE	bureauonderzoek

Bounding Box:

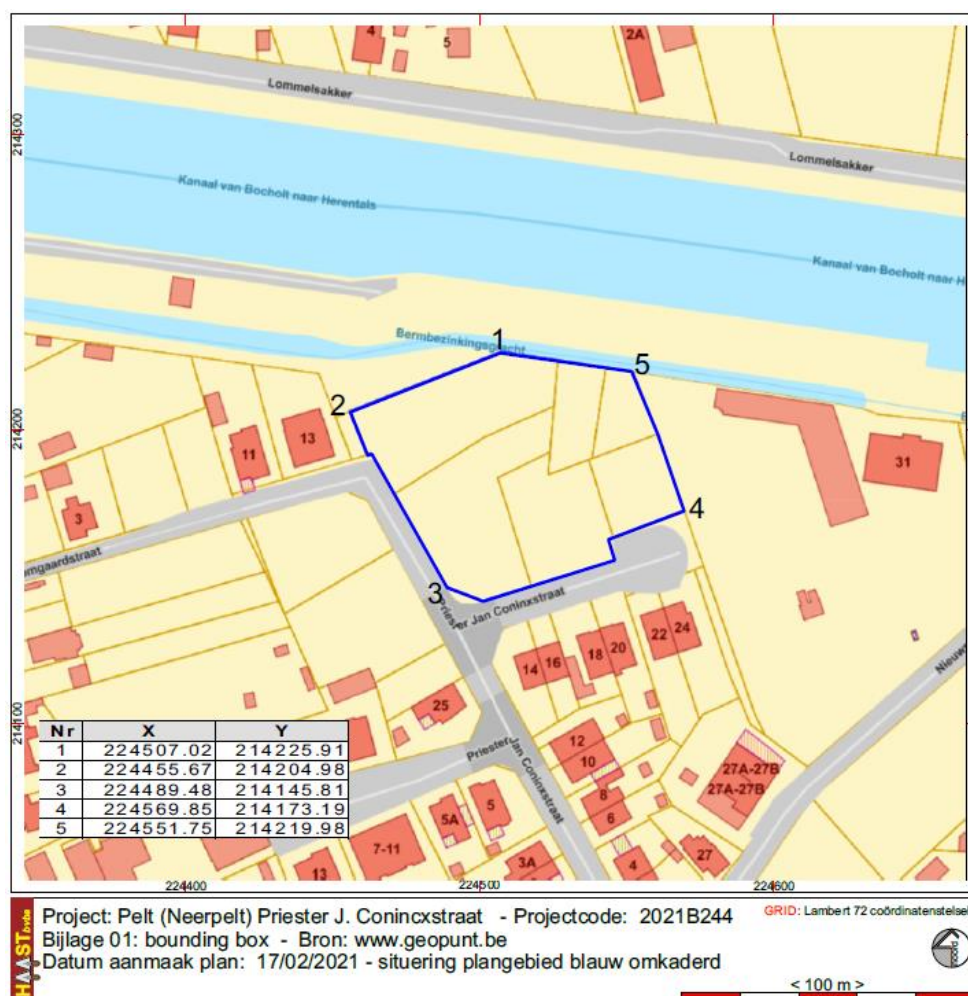

Fig. 1: Bounding Box

Kadastrale gegevens: Het terrein is kadastraal geregistreerd als Pelt, Pelt, afd 3 / Neerpelt 1 afd, sectie B, percelen 764f, 769f, 766e, 368t, 769g, 769h. De oppervlakte bedraagt 6352,87 m².

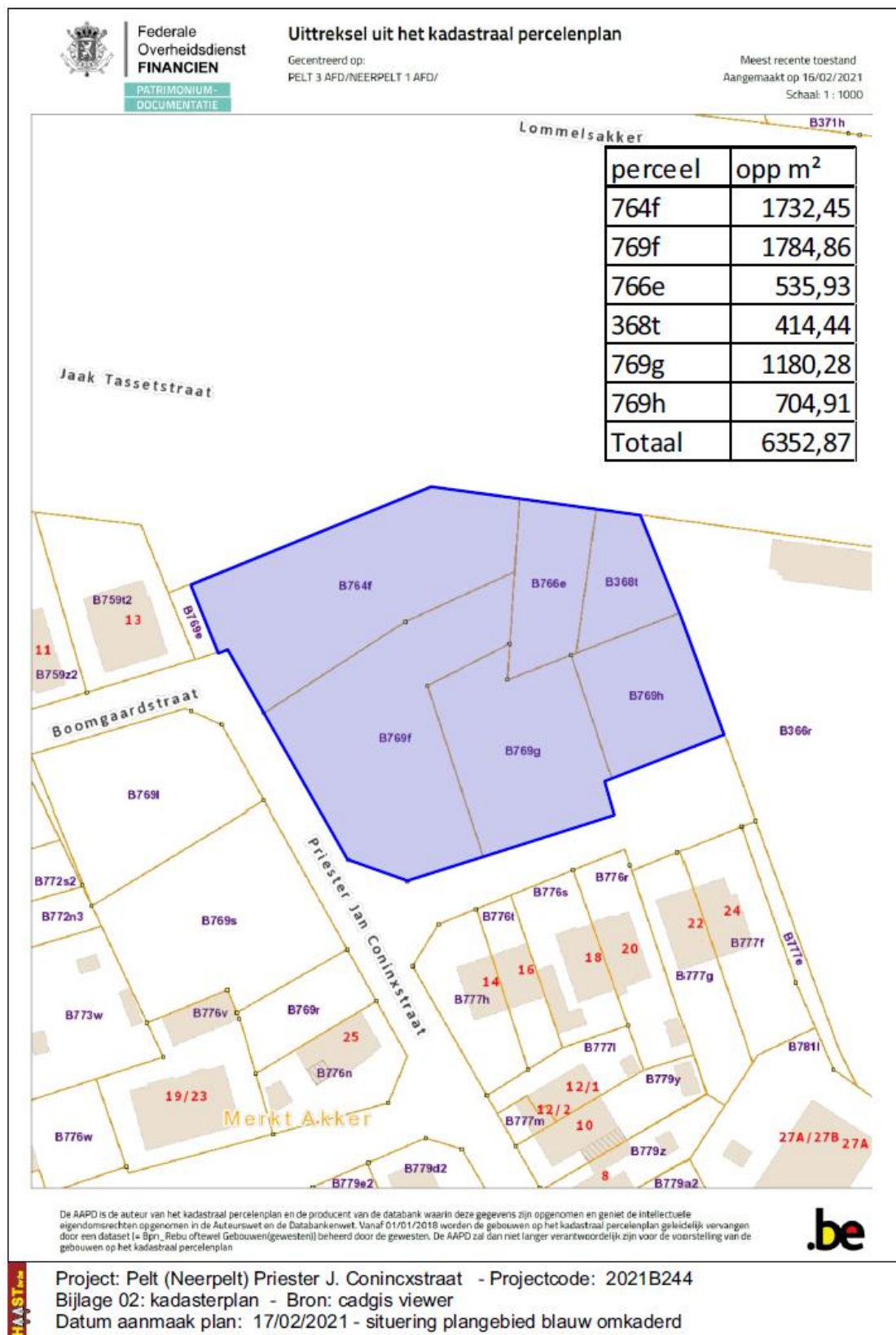

Fig. 2: Kadastraal uittreksel dd. 2021 © cadgis viewer

2: Aanleiding van het vooronderzoek

De geplande werken¹

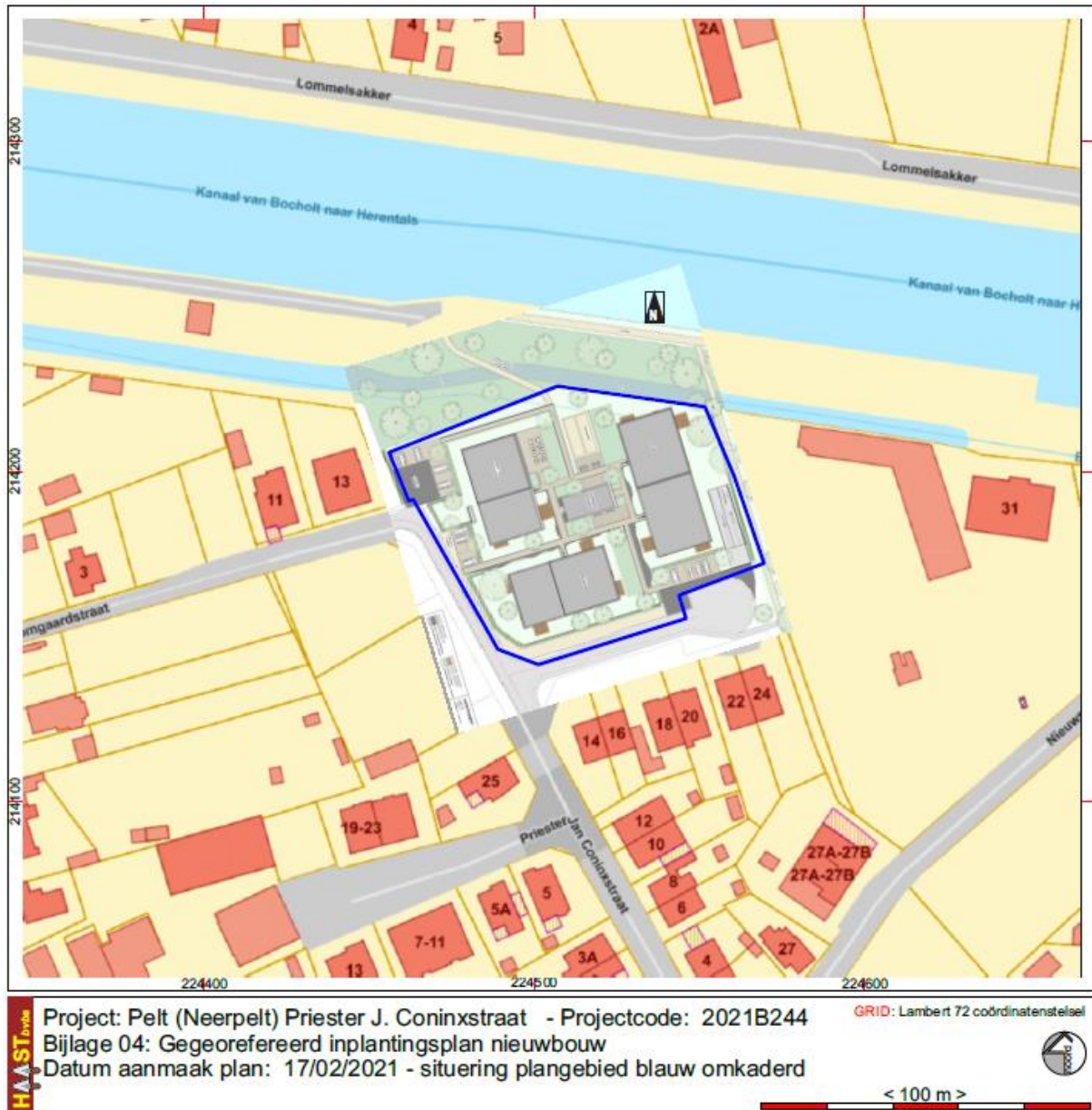

Fig. 3: gegeoreferend plan van aanleg

In het projectgebied wenst men drie appartementsblokken te realiseren en de volledige heraanleg van het terrein met aanleg van gras, wandelpaden, buitenparkeerplaatsen en centraal tussen de drie woonblokken een fietsenstalling. De drie bouwblokken zijn ondergronds met elkaar verbonden door een garagekelder met technische ruimten, bergingen en een ondergrondse fietsenstalling.

De kelder heeft een bruto oppervlakte van 2630,80 m² (= 42% van het projectgebied). De betonnenstructuur wordt aangezet op een diepte van 3.45 m onder het nulpeil van de bouw (+41.55

¹ Gedetailleerde plannen van de nieuwbouw en buitenaanleg zijn opgenomen in deel I: het verslag van het bureauonderzoek.

m TAW). De opbouw bestaat uit een PE-folie waarop een vloer in gewapend beton komt van 35 cm dikte.

De buitenaanleg omvat aanleg van parkeerplaatsen, paden, groenvoorzieningen en centraal tussen de bouwblokken een fietsenstalling.

Het bouwrijp maken van het terrein omvat het kappen en verwijderen van alle bomen en struikgewas en het verwijderen van de teelaarde over de volledige oppervlakte van het terrein.

3: Besluit van het bureauonderzoek

Het projectgebied is momenteel een braakliggend stuk grond, voor de helft, de noordoostelijke hoek bebost met een wildgroei aan bomen en struiken waarin enkele kleine schuurtjes staan en (versleten) draadafsluiting. De zuid- en westrand zijn beemdgebied met hoge grassen.

Wat betreft de pre- en protohistorische en vroege historische perioden, prehistorie tot en met de late Middeleeuwen, zijn er in de geschreven en archeologische bronnen geen aanwijzingen voor aanwezigheid van archeologische erfgoedwaarden binnen het projectgebied. We moeten ons derhalve baseren op de landschappelijke en topografische ligging ervan.

Wat betreft de prehistorie -steentijd- ligt het terrein vrij ongunstig. Het terrein is weliswaar een matig droge zandbodem met lichte "oneffenheden", mogelijk te wijten aan tuinaanleg of andere vormen van grondgebruik (drainage) maar op vrij ruime afstand tot waterbronnen. De beken en riviertjes in de omgeving, de Dommel ligt op ruime afstand tot het projectgebied; ca 580 m ten zuiden ervan.

Naar protohistorische en vroeg-historische perioden, metaaltijden tot en met de volle Middeleeuwen, is de verwachting matig in te schatten. Wat betreft de Metaaltijden en de Romeinse Tijd is er, op basis van de archeologische vondsten in de omgeving van het projectgebied, een kans op het aantreffen van bodemsporen, mogelijk beperkt tot sporen van off-site fenomenen zoals spiekers of andere landbouwgerelateerde sporen. Indicatief hiervoor zijn sporen ten westen en ten oosten van het projectgebied, zij het op ruime afstand, van Celtic Fields en een complex van grafheuvels uit de Late bronstijd / Vroege IJzertijd. Maar, ondanks de vrij recente bouw van een aantal woningen in de directe omgeving van het projectgebied zijn er geen vondstmeldingen bekend. Mogelijk werden ze niet opgemerkt, gewoon genegeerd of er zijn er gewoon geen.

Naar sporen uit de Late Middeleeuwen, Nieuwe Tijd en Nieuwste Tijd, 16de – 19de eeuw is de verwachting dan weer zeer laag aangezien de historische kaarten geen enkele indicatie opleverden van enige vorm van bebouwing op het terrein. De kern van het dorp ontwikkelde zich vooral ten zuidwesten van het projectgebied rondom de parochiekerk en de vondsten in de kern van Neerpelt hebben te maken met en zijn indicatief voor de ontwikkeling van het dorp en bewoning in het dorp eerder dan met met eventueel grondgebruik buiten middeleeuwse en postmiddeleeuwse dorpskern. Het gebied hoorde immers tot het landbouwareaal rondom de dorpskern van Neerpelt.

Het landschap evolueerde van een heidelandschap naar een akkergebied in de omgeving van Neerpelt. Het landschap veranderde in de late Middeleeuwen door een steeds grotere inname van

de heide voor landbouwactiviteiten. Vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw wordt het landbouwgebruik steeds beperkter door de ontwikkeling van een woonwijk. Vanaf dan worden de verschillende percelen eerder gebruikt als tuinen.

De evolutie van het gebruik van het terrein is vrij eenvoudig. Vanaf de Late Middeleeuwen/Nieuwe Tijd lijkt het projectgebied deel uit te maken van het landbouwareaal in de omgeving van de gemeente Neerpelt. Door de evolutie van landbouwgebied naar woongebied in de tweede helft van de 20ste eeuw wordt het landbouwgebruik gereduceerd tot tuinen en kleine weiden. Momenteel is het een braakliggend gebied met een wildgroei aan struiken en bomen.

Mocht er archeologisch bodemarchief aanwezig zijn dan zullen de bouwwerken, bouwen van appartementen, aanleg van paden, groenvoorzieningen en nutsleidingen, definitief vernietigend zijn voor eventuele archeologische sporen/relicten.

Verstoorde zones:

Binnen het projectgebied kunnen geen echt verstoorde zones aangeduid worden op basis van de beschikbare bronnen. Enkel de tuinaanleg kan enigszins verstorend gewerkt hebben in met name de noordoostelijke hoek van het terrein. Dit blijkt uit de luchtfoto's uit 1955 en 1971 waarop in die zone een "kale" plek zichtbaar is die geleidelijk en vooral vanaf begin 21ste eeuw overwoekerd wordt door bomen en struiken. Ook zijn er op het multidirectionale hill shademodel sporen van west – oost georiënteerde "bedden" of drainagegreppels zichtbaar. Maar aangezien het terrein deels gekarteerd is als een plaggenbodem en deels als een bodem met een dikke antropogene humus A-horizont (40cm – 60cm), zullen, gelet op de minimale hoogteverschillen afleesbaar van het digitaal hoogtemodel, de "historische" bodemingrepen eerder een zeer beperkte invloed gehad hebben op de oorspronkelijke bodemopbouw.

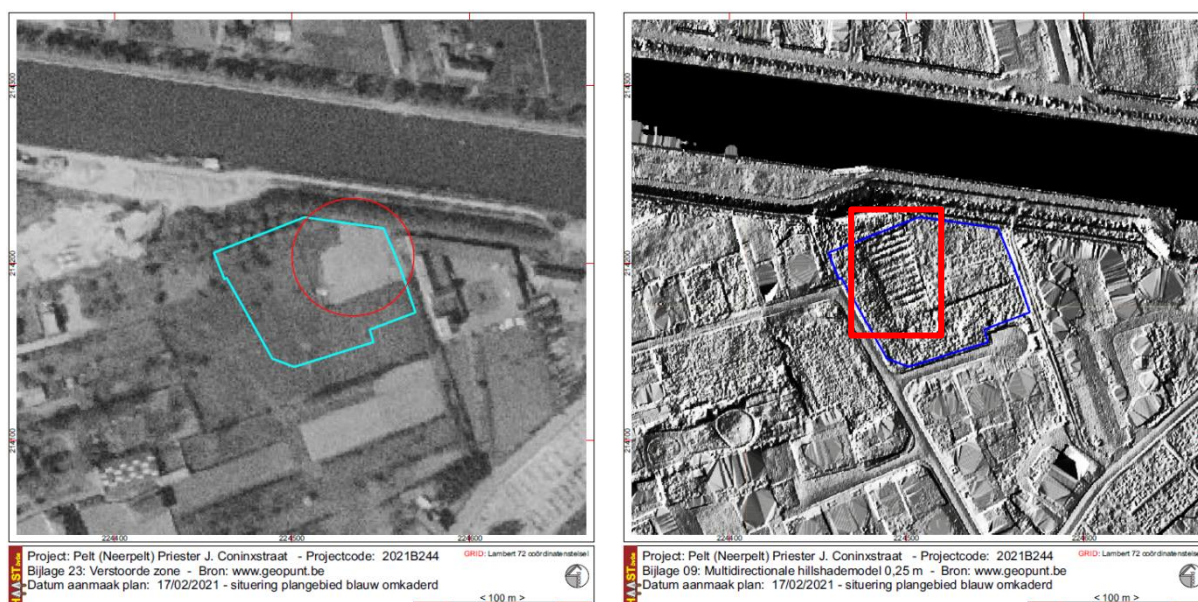

Fig. 24: Het projectgebied gesitueerd op de luchtfotoot uit 1971 met aanduiding van de "kale" vlek en het multidirectionale hillshademodel met aanduiding van de greppelstructuur © geopunt.be

4: Advies en te nemen maatregelen

Ondanks voorgaande waaruit blijkt dat de archeologische verwachting om verschillende redenen matig moet ingeschat worden, wordt een archeologisch proefsleuvenonderzoek opgelegd om zo het terrein archeologisch ten volle te kunnen evalueren en waarderen. Mogelijk worden er sporen aangetroffen van bewoning of van off site fenomenen uit de protohistorie of vroeg-historische perioden. Qua afstand tot water en bodemkundig ligt het terrein eerder ongunstig als vestigingsplaats voor (semi-)nomadische familiegroepen. Er zijn indicaties voor een site / grafveld uit de Late bronstijd / Vroege IJzertijd in de (wijde) omgeving van het projectgebied, mogelijk kunnen binnen het projectgebied sporen aangetroffen worden die met die vindplaatsen te associëren zijn. Bovendien, toevalvondsten zijn nooit uit te sluiten.

RANDVOORWAARDEN: het terrein is momenteel nog voor de helft bebost waardoor een degelijk proefsleuvenonderzoek niet kan uitgevoerd worden. Vooraleer een proefsleuvenonderzoek kan uitgevoerd dienen de bomen en struiken gekapt tot maaiveld niveau. De bomen mogen niet ontstronkt / ontworteld worden aangezien het ontwortelen of uittrekken van wortelstronken schade kan toebrengen aan eventueel aanwezige archeologische bodemsporen.

Doel, onderzoeksstrategie, onderzoeksmethode & technieken

Onderzoeksmethode: proefsleuvenonderzoek.

Het doel van een proefsleuvenonderzoek is het evalueren van de archeologische waarde op een deel van of het gehele terrein, afhankelijk van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek, door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Dit gebeurt door middel van een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed.

Door de proefsleuven in te planten zoals voorgesteld op fig. 4 wordt meteen gebiedsdekkend gewerkt en kan gemakkelijk 10% van het terrein onderzocht worden zoals bepaald in de Code van goede Praktijk. In het voorstel van inplanting van de proefsleuven op fig. 4 is uitgegaan van een onderlinge afstand van 15 m om gebiedsdekkend te kunnen prospecteren. De sleuven zijn noordwest - zuidoost georiënteerd, het reliëf van het terreinvolgend en haaks op de sporen zichtbaar op het multidirectionale hill shademodel om te vermijden dat in één of meerdere proefsleuven enkel het spoor van dergelijke greppel gevolgd wordt.

2 m brede proefsleuven geven het beste resultaat om de verstoringen vast te stellen, af te bakenen en te determineren. Door ze in te planten op een onderlinge afstand van maximaal 15 m wordt meteen gebiedsdekkend gewerkt en kan gemakkelijk 10% van het terrein onderzocht worden zoals bepaald in de Code van goede Praktijk. Door ze op 15 m afstand van elkaar, gemeten van “hart tot hart”, aan te leggen kunnen gemakkelijk zes proefsleuven aangelegd worden over de volledige breedte van het projectgebied.

Aanvullend, om minimaal 12,50% van het terrein te onderzoeken, worden kijkvensters of volgvensters aangelegd indien sporen aangetroffen worden. De kijk- en/of volgvensters worden aangelegd om een beter inzicht te krijgen in de onderlinge samenhang van sporen, indien er

aangetroffen worden, om een duidelijke afbakening te kunnen maken voor een eventueel vervolgonderzoek indien toch waardevolle sporen zouden aangetroffen worden of om de schijnbare afwezigheid van sporen te verifiëren.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek dient de nodige aandacht te gaan naar de bodemopbouw in het plangebied. Tevens dienen het aangelegde vlak alsook de storthopen met een metaaldetector op signalen gecontroleerd te worden.

De volgende onderzoeksvragen moeten met dit onderzoek minimaal beantwoord worden:

- *Wat is de bodemkundige opbouw van het terrein?*
- *Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding?*
- *Zijn er aanwijzingen voor een verstoorde ondergrond? Valt deze af te bakenen?*
- *Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?*
- *Zijn er sporen of structuren aanwezig?*
- *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*
- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?*
- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*
- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*
- *Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?*
- *Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?*
- *Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?*
- *Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?*
- *Komt het projectgebied in aanmerking voor een eventuele archeologische opgraving voorafgaand aan de werken? Wat is de verwachte sporendensiteit?*
- *Welke onderzoeksvragen en aandachtspunten kunnen geformuleerd worden na uitvoering van een prospectie met ingreep in de bodem in functie van een eventueel vervolgonderzoek?*

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak kan worden gedaan over de aard, omvang en behoudenswaardigheid van de archeologische waarden in het plangebied en wanneer een eenduidig advies kan worden gegeven voor vrijgave van het terrein, een opgraving of behoud in situ. Om te bepalen of het onderzoeksdoel is bereikt, gebruikt de erkende archeoloog de volgende criteria:

Oppervlaktecriterium

Aangezien het principe van het voorgestelde proefsleuvenonderzoek gebaseerd is op een statistische manier van werken is het van belang dat een voldoende ruime dekking wordt verkregen. Bovendien is het van belang dat de spreiding van de sleuven over het hele terrein gewaarborgd wordt zodat uitspraken kunnen worden gedaan over het hele terrein.

Inhoudelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden voldoende onderzoeken

zodat uitspraken kunnen worden gedaan over onder meer datering, interpretatie en onderlinge samenhang van sporen.

Ruimtelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden zodanig onderzoeken dat hij een uitspraak kan doen over de ruimtelijke spreiding van een of meerdere archeologische vindplaatsen in het plangebied.

Opmerking:

Het volledige vervolgtraject is afhankelijk van de resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door middel van landschappelijke boringen. Volgens de Code van de Goede Praktijk (8.4 en verder) kan een volgende stap in het vervolgtraject pas in detail worden uitgeschreven nadat de resultaten van een voormalige stap in het vooronderzoek beschikbaar zijn. Hierdoor zijn de hier voorgestelde stappen voorwaardelijk en niet bindend.

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van goede Praktijk:

Er wordt niet verwacht dat afwijkingen van de Code van Goede Praktijk zich zullen/kunnen voordoen.

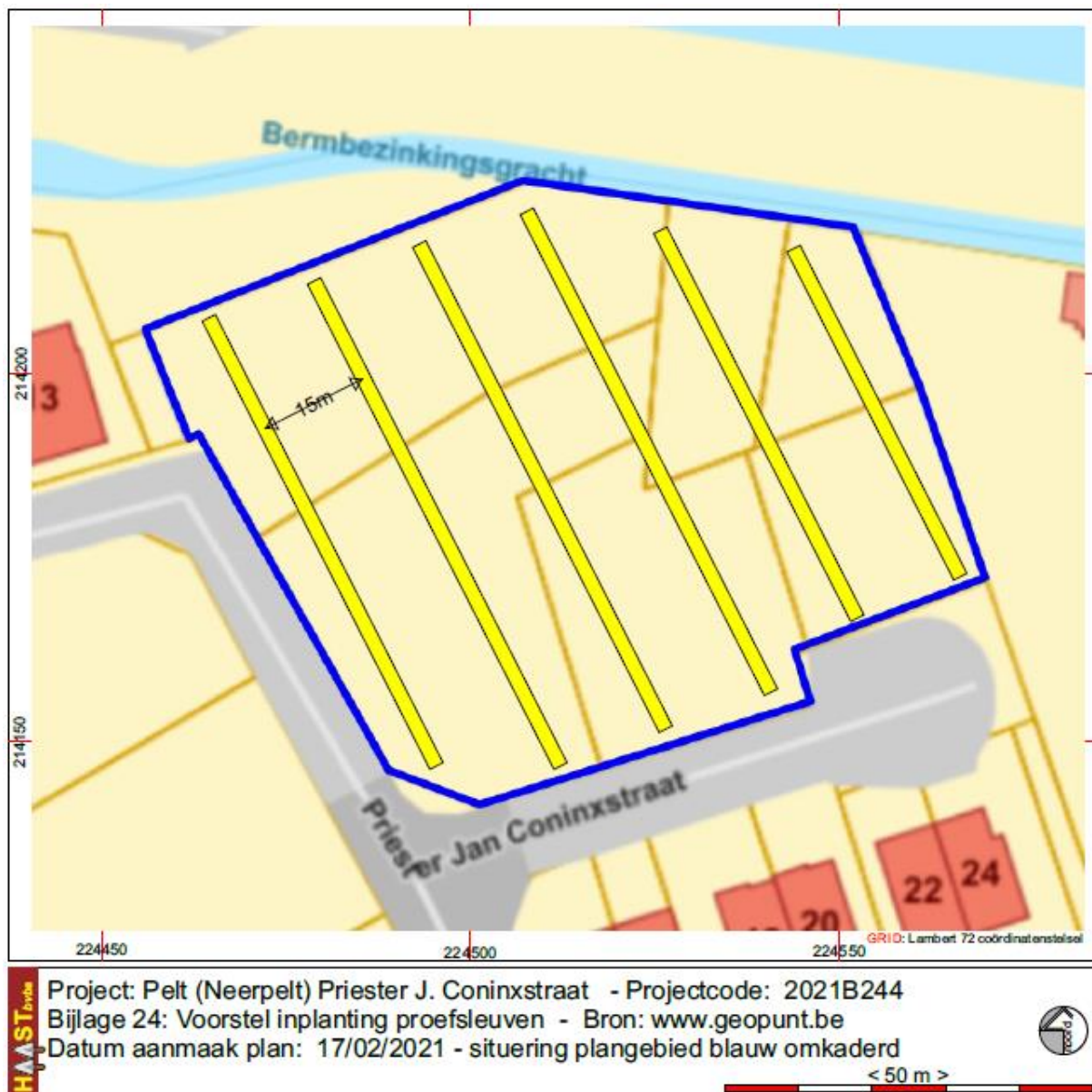

Fig. 4: voorstel van inplanting van de proefsleuven

5: Lijst met afbeeldingen

Coverfoto: voorstel van inplanting van de proefsleuven

Fig. 1: Bounding Box

Fig. 2: Kadastraal uittreksel dd. 2021 © cadgis viewer

Fig. 3: gegeorefereerd plan van aanleg

Fig. 4: voorstel van inplanting van de proefsleuven